

עונת יובש

שעה של קיץ הנאסף בתוך המחשבה, ימים על ימים, בתוך תנודותיו של האור העולה וצף בין המראות ומסיסות הצבעים והמילים ומלהיט בהם עייפות קשה של שרב. ריח של פרחים דקים גוסס בין הקירות והתריסים החסומים אל האור, מחוררים בחדירותו העיקשות ביותר בראשי-מסמרים מולבנים, נקמטים בגלי אוויר עשנים בחזיתות מימיות של חום הנוגעות בהם אפורות, מחוספסות. ריח של מתיקות קהה מכסה על הדברים בשיטוט איטי של צוהריים. כמה קנים רזים בפנית החדר מגדלים פריחה מצומצמת ושמוטה, סימני-אוש בעיגולי צבע כבויים כמו מחוצים בקיר מתווים מריחות של דם כהה, פה-זכוכית כחול מחזיק בהם בטבעת של חרוזים לבנים משוננים. שולחן מבהיק כמו חלקת מים כמו קפה בהיר, רפיסות משוקעת בקרעי הצל שבין צילובי העץ המעודנים מדי, נפזרת ונסוגה במיקצבים בלתי אחידים. כיסאות עטופים בחום כהה, האבק מכרסם בהם חריצים צרים כמו קווי מפה מדויקת, ידיעה של היסדקות מתהווה ונמשכת באיטיות. משהו מכרסם ונובר בשורשי הדברים, מערער את קיומם ומכחיש סיכויים כלשהם של הישתמרות בפערים הבלתי מובנים שבין הזיכרון והשיכחה, מכין בתוכם התמוטטות חשאית המכבצת פתאום ולאחר הכול. רסיסי פחדים המתאפסים לרגע או שניים ותמיד שבים מתוך הימים הבאים ועוברים. המילים קשות לי פתאום, מצטברות קצרצרות ומחותכות נופלות כאבנים קטנות על הנייר, מתהפכות ומקישות רחשים חסרי-שמות, עד לרגיעה מדומה. יושב ומנסה לקשור משהו, שתהיה משמעות לדברים, שתהיה הבנה כך כיצד מתגלגלים הדברים ומתייצבים כך או אחרת, בין התמורות הזעירות המכניסות את כל אותם היסוסים לתוך המחשבה. דפי הנייר מתקמטים מתחת לאצבעות, שבתנועה עצבנית חוזרות ומסדרות אותם לערימה אחת. לחלוחית צומחת מתחת לכף היד התופסת בלוחה-כתיבה על הברכיים, בתנוחה כליך בלתי-נוחה, כאילו בפעולה מכוונת של הסתגפות; כרית מתחת לעורף ועוד כרית מאחורי הגב וכפות הרגליים מונחות יחפות על הרצפה, סופגות קרירות מן המרצפות שבין הספה והשטיח, והחדר מוחשך באשליה של צינה המוכפלת במראות שבתוך המיזנון, מאחורי שורת הכוסות המלוטשות בקשתות ועלי-זכוכית מפוצלים, ומשהו אוכל אותך, מונח עליך כבד ומלא קשיים מיותרים. אפשר להחליף את הנייר; אך המילים תהיינה עדיין קשות כל כך, מחוסמות בתוך זרימת הימים. צריך להחליף עט. מוכרחים להחליף מילים. החולצה הצבאית ששטפתי בכיור המטבח מרחפת על דלת המרפסת, עדיין רטובה ומוכתמת ברצועות כהות של מים ספוגים, רוטטת על נשיפות-אוויר חמות העוברות בסדקי מיסגרת-המתכת של לוחות התריסים הגדולים. שלבי התריסים מהודקים זה בזה, ובכל זאת

חודר דרכם החוץ הרותח כולו כבוש בעקת הצוהריים של השרכים הראשונים. עונת היובש כבר אינה בסימן שאלה של התקוות הכוזבות תמיד, שאולי לא תבוא, שאולי יהיה ויתור כלשהו מצידו של הזמן. אלה שטויות, המילים מזויפות משהו. עונת היובש עושה דברים מוזרים למילים. ממצה מתוכן את חיותן ומותירה איתן צחיחות וחסרות חשיבות. בתוך רחש הרוח בעשב היבש, מסעות החול ההולך ומשתלט על מרוצת האספלט הרחוף באידיים עד למרחקים הגדולים ביותר, ועל המדרכות המתעקמות למישטחים סלעיים פעורי בורות ונקיקים שטוחים, האבנים הקטנות הנדחפות לסנדלים ושברי הטיח הנמצאים תמיד בבסיס הקירות, חילחול המים בצינורות הבתים הנפחסים תחת עוצמת השמיים הפתוחים לנצח, צמרות העצים הנצרות באבק המדברי הנורא, החרקים הליליים המשתלחים פרא בצירצורי השתקקות ורעב מכלה, צרימות הברזילים הנאכלים בחלודה בגופי המכוניות המשוטטות לאורך הדרכים בקדחת מרה ונצירי הדלתות הזעות במקומן בקולות זעירים ובגדרות הנכנעות לכוח הכובד, שריקת הכולבולים על חבלי הכביסה וחימויות הלשלת מתחת לכבלי החשמל וציפצופי הדרורים בתוך השיחים הצפופים, הטעמים החמוצים של הזיעה והבגדים הנדבקים לגוף והקליפות השקופות האוטמות את הפנים בעיפיות רבה של מאמצים והזנחה, בתוך כל אלה המילים אובדות. נידחות מקצה המחשבה השכחנית. אליפסות חיוורות צפות על הרצפה נפתחות נסגרות מתארכות עם תנועותיו של העץ הבלתי־נראה שבחוץ, מסך עלים מטבעות מטבעות כנגד טיפטוף הזוהר הבלתי־פוסק, נכפף ושב מודד רגעים, נקיפות אור־צל בזמן, והאבק האינסופי נח ונטחף ונמצא בכל הדברים. שעת־צהריים חמסינית מחלחלת במשמעות הדברים כפיהוק מגוייד וזועף הכופה עצמו עליך, מצמיח צמרמורת רצה על כתפריך ובגברך, כולך מתוח, כמו התעוררות מנמנום מיוזע של חום, כמו קצה זיכרון.

כל הלילה חיכית לטרמפים פה ושם על הכבישים הכהים המלבינים לרגע באור מכוניות חולף כמו משי, זורמים לתוך הקרירות הרחבה יותר של הבלתי־נראה במרחק יד מושטת טובעת כל־ילה. עומד בהצטלבויות המוארות באור כתום תלוי והרוח צפה סביב לוחות הניאון שמעל לתחנות הדלק, עומד באור ביציאות המתרחבות. שם מאיטות המכוניות לפני הכניסה לכביש הראשי, שיראו את המדים. לא שזה הזיו להם משהו, אולי צריבה של היעלבות - רואים אותך ממשיכים בנסיעה המהירה מסלקים אותך מתוך המחשבות. ממתין שעות ארוכות והחופשה מתמוססת מרגע לרגע. חופשה של הרגע האחרון, ובכל־זאת חופשה. תופס את הסמג"ד רגע לפני שהוא נועל את הצריף ומסתלק עם הפקידה של האפסנאות לנסיעה אהבנית בחולות, והוא מסתכל בי בעיני דג, שוכח את השטיפה הרגילה שהוא מעביר בעיניו עריקה מללכת לקורסקינים והנחיצות של מילוי חובות לאומיות, וחותר על הפס. לא הוציא הגה, מזורז כולו להיפטר ממני, לחוץ ושתקני. יוצא ממש ברגע האחרון, לפני שהרכב האחרון נעלם מהשטח, מגיע הביתה ברחובות ריקים של ארבע בבוקר. נופל על הספה וישן בלי תנועה, במדים, עד שעה שמונה. מתעורר פתאום בהרגשת בהלה מטושטשת. כמו באמצע נפילה לתוך תהום חשוכה. כבר חם. ההורים כבר יצאו לעבודה, והורים שלא להעיר אותך. לא הספקת אפילו להגיד שלום. וצריך לצאת לדרך הארוכה עד לבסיס שעה ארוכה לפני שובם. החמצה נוספת. חופשה שכולה החמצות. כל הבוקר היה צורך לכזבו על התרוצצויות באוניברסיטה, מאשנב לאשנב, מטעות לחוסר ידיעה; לסדר עיניינים לשלם דמי־רישום לקחת קבלה למסור קבלה לבקש טפסים לחתום לברר תאריכים של בחינת מיון באנגלית בחינה פסיכומטרית לבקש ראיון אישי לדחות ראיון אישי להביא שתי תמונות פספורט וצילום של תעודת הבגרות

שכמעט שכחת בתוך הזמן הצפוף העובר עליך. דמי הרשמה אינם מוחזרים בכל מיקרה. מה יכול כבר לקרות. אם מקבלים אותך בלי בעיות, בלי דרישות נוספות, אתה משתחרר באוקטובר. אם הכול יהיה שקט. עכשיו אתה מהוסס מחשבות, רדום למחצה בחום האופף אותך, מטושטש עין אישונים מתרחבים מסלק את הכריות שוכב על הספה בתוך צל של תריסים סגורים וקירות שסדקים עדיין לא פתחו בהם את שיכבת הסיד הטריה, מתכסה במילים ובמראות, אצבעות כבדות על הבטן מתיחות בשרירי העורף מחשבות חצויות על מה שהיה ועל מה שיהיה, או יוכל להיות, או עלול להיות. אתה מנמנם כאילו נפל ממך ציור של זמן. ציוני מקום. איזה חום, הזיעה אינה מרפה. כמה ילדים מסתובבים בחוץ צועקים, מה הם צועקים, מרוגשים כולם בתוך אווירה פרועה. איזה ילד למעלה, בקומה שלישית או רביעית, מרביץ במערכת תופים חבטות נמוכות-צליל חזקות מהירות, מרביץ קולות חתוכים ואוטם את התפשטותם בנגיעת כף יד, ושוב משחרר סידרת רעשים, עושה חור בראש מטומטם קטן. אתה שב ונסגר במחשבות על נסיעה של לילה שלם מתוך מישטחיהחול הגדולים, התגבעויות של חצץ ושיחים דלילים, דיונות נהרסות וחדלות להתקיים, מישריבוהק ארוכים הכווים את עצבך. נוסע ויוצא, נצרב בכרזל הקר של הנשק התלוי על הגב ברצועה קרועה, מתרטט על ספסלים קשים באחורי טנדרים צבאיים, מת לישון. הלילה עוטף אותך פתוח קר בריחות אדמה באפלה מסומנת פה ושם בעץ בודד כמו נפילה שחורה בתוך הלילה הכהה, צלבי האור מלמעלה גזעים חיוורים, שורות של עמודים קווי צל ערפיליים סדורים לאורך הכבישים כמו מינהרות מתארכות בין עיר לעיר ובמירקמים הבלתי-מושמעים של שדות ופרדסים ושטחים ריקים שהעשב פורץ בהם ללא גבול. עומד ביציאות מוארכות של ערי פיתוח מיובשות, מושבים שהתרגגולים בהם קוראים אל הירח בטירוף זמנים, בתוך תחנות האוטובוס הנטושות שקרעי נירות נדבקים לדפנותיהן, בהסתעפויות כבישים צדדיים שהחשיכה נחה עליהם ומכונית אינה נשמעת מרחק גדול סביבם. מתקרב באיטיות אל הערים של מרכז הארץ, חילופי הסעות מניחים אותך בתחום הניאון, הרחובות הריקים קישקוש החתולים בפחים הממתינים בשולי המדרכות, האור מתחזק והולך והחשכה נשברת.

ושוב תקוע מחוץ לעיר, יורד מאחורי טנדר הנכנס לאחד המושבים בדרך צדדית, והכביש לפניך, נמתח בין שתי שורות של אקליפטוסים. שעה ארוכה ומסורבלת עייפות, עיניים נסגרות הראש נשמט אל גזע עץ חלק ידיים נחות על האדמה התחוהה מקרירות הלילה עלים יבשים ככפיוסי קליפה ריח עשבים צחיה, פלומות קוצים לבנות וסגולות עומדות על שורת קנים קשיחים מתחת למעגל אור המשורטט על רגליו של עמוד תימסורת-חשמל פסוקיקורות, שתיבות השנאים שבקצהו, המזומזמות קול ממושך וגבוה בין אגרופי החרסינה, מתבלטות מפוחמות כולן על רקע השמיים המתבהרים. הכביש ריק מתנועה, מכוסה בערפל מצועף המתפזר ברגעים מעטים. יושב בתוך שקערוורית רדודה בין גזעו של אחד האקליפטוסים והכביש, ממתין לקולה של מכונית מתקרבת. נביחות כעוסות של כלבים עוברות בין השיחים הדחוסים בקצהו של שטח חרוש; כתמי אור צהובים משתלבים זה בזה לאורך הגדר ושורת הפנסים הקטנים המתנדנדים על עמודי-כרזל שחורים במרחקים קבועים, ממצמצים מבעד לרחש העלים בשולי הצמרת הקולטים את תחילת נשיבתה של הרוח החמסינית. לאחר זמן משאית אדומה מגיעה בטריטור פועם ונבלמת על שולי הכביש, זרימות אור שוטפות אותך ועוברות בהטחות חריפות של צל בין גזעי האקליפטוסים וצבירי העלים המאובקים שסביבם והשטח הבלתי-מעובד שעד לגדר. גושים גושים של חשכה מסתחררים סביב חרוטי האור עד שהם עוברים מעליך והדלת

נפתחת והנהגה שואל לאן אתה צריך בוא תעלה סגור את הדלת. המתכת נודפת רטיבות קרה, ניצנוצים פעוטים של לחות הנועלמת במהירות ואיננה, רטיטות של מנוע משתנק פותחות בהם ערוצים מקווקוים של יובש וגרגרי חול. עולה בשתי מדרגות ברזל תופס בידיתי מתיישב סוגר את הדלת בחבטה של פח מהדהד, נשען בכתף לתוך המושב, מוקף בקרירות מתכתית ורעש ממושך ועשן סיגריה, עובר על פני שורות האקליפטוסים והשדות החשוכים ומקבצי האורות הקטנים, משייט בתוך קוביית זכוכית חלולה מוארת בצבעים זורמים, חריפים. בעיניים מצומצמות ממאמץ הוא מתבונן אל הכביש הרץ ומתאיין מתחת לצמד ריבועי החלון, סליל של עשן נקשר מעמוד האפר שבקצה הסיגריה שבין שפתיו, מסובב את פניו פתאום ומהנהן אל חפיסת סיגריות המונחת על לוח השעונים הזרחניים. מסיר את כף ידו מעל ההגה ומוחץ את הסיגריה במאפרה המשוכה מתוך קימור המתכת שמעל מוט ההילוכים. מכה בבוהן על חפיסת הסיגריות, תופס סיגריה בין שפתיו ומצית אותה בגליל קצר של כסף. מפעם לפעם עוברת מכונית מן הכיוון הנגדי בדחיסת רעשים פתאומית, והכביש שב ומתרוקן. הערפל המוכי מתרומם ונעלם, נמדד בגזעי האקליפטוסים העוברים זה אחר זה בקביעות מעצבנת. בהירות השמים גוברת.

מילים נאספות, מגששות אחר אמירות שיש בהן תיקשור תקין, על מה אפשר לדבר בנסיעות ליליות, בדרכים הארוכות המלבינות מאבק ומחשיכות מלילה, על פני העצים והשדות והבתים והעשב הצומח בכל מקום וחידודי הקוצים הדוקרניים וריחות הפרדסים והמים החבוים והגדרות ועמודי התאורה והרחובות והמישורים הפתוחים והקירות המצטופפים וחלומות האנשים. מה אתה אומר? איך שהם נדפקו בבחירות האלה, הנה תראה מה כתבים בעיתונים, נדפקו בצורה יסודית ועכשיו צריך לחכות לראות מה קרה, פעם ראשונה מאז שפרצה המדינה, כמו שאומרים. בחיי, ידעתי שהפעם זה יקרה, מוכרח היה לבוא, שלא יחשבו המושחתים האלה שהחגיגה נמשכת לעולם. לפחות פעם אחת זה צריך לקרות, שנראה מה זה ואיך, איזה טעם יש לזה. אבל תשמע לי, אני אומר לך, החדשים האלה, שמכינים חליפות וכבר מגהצים את התחת שיתאים לכיסאות המשופשים שהם כבר מושכים מתחת לקודמיהם, יהיו בדיוק אותו דבר, השחיתות מידבקת. זה שכולם פתאום ראשים גדולים כל-כך מסחרר להם את המוח. אחר כך יירד האבק מכל ההתרוצצות הזאת ואפשר יהיה לראות ששום דבר לא השתנה באמת. מה אתה אומר? סתם דיבורים, חשבונאות של שנוורים, קואליציה אופוזיציה ממשלה, הקירקס הגדול בפעולה, ליצינים לוליניות וחמורים מאולפים, הדבר החשוב ביותר במדינה, עם כל הצרות שלנו. מדברים מדברים. לא סותמים לרגע. טוב, העיתונאים צריכים פרנסה, וכל פעם שמדליפים משהו זה כאילו נפלה טיפת דבש לתוך קן נמלים, מתחילה השתוללות כזאת שהפה שלך מתחיל לצחוק והלב שלך מפחד. רוצה סיגריה? תיקח, תיקח, זה תוצרת חוץ. מה? כן, השבעעשרה במאי הוא בהחלט יום שצריך לזכור, טוב, לפחות כמה שנים. תשמע חביבי, זה גורל המדינה, כל אחד מאלה קובע את הגורל שלנו, טיפש או חכם או מטורף על כל הראש. אתה לא יכול לסגור את עצמך בארון גדול ולהגיד שום דבר לא קורה, שום דבר לא חשוב, שילך הכול לעזאזל, אותי זה לא מעניין. אני מבין שכולם חיפשו אשמים והאצבע הצביעה בכיוון אחד מסוים, וגם העיניין של שבעינדשלוש נכנס לתוך המיסגרת הכללית, וככה יצא מה שיצא. עיניין של חיפוש אשמים, של כעס מצטבר, עצבנות של מדינה שלמה. אבל מכאן עד לקיצוץ האף שלך עצמך יש מרחק, צריך לחשוב קצת. מי יודע איזה צרות עשינו לנו. נו, ככה זה דמוקרטיה. אבל זה גם זנות פוליטית, כל הפוליטיקה סירסור, ואנחנו כסף קטן בידיים של הפוליטיקאים, קונים ומוכרים. בורסה של עתידיים. כל

המדינה מתפוררת לנו לפני העיניים והם מצמיחים חליפות אחידות וכרס קטנה בעל־ביתית ומכוניות־שרד מבריקות וכמה עוזרים מסורים לתפקיד ולבוס ולמפלגה הנכונה וכל המקלה מדברת על המשכיות ועל שינוי ועל שורשים ועל ציונות ועל אויבי מדינה ומרעילי בארות ויסודות חתרניים. נעזוב את זה. מדכא קצת. תראה, הנה שם מאחורי השיחים רץ לו תן, בחיי, זה באמת תן. תיזהר, אני לוחץ על הבלמים, הוא ירוץ לפני האור של הפנסים וינסה לברוח לצד השני, לאט לאט עושים את זה. לפעמים הם נדרסים לפני שמספיקים לעצור. כאילו עשו הימור כזה על היכולת שלהם לעבור בדיוק במרחק העצירה הנכון של המכונית המסנוורת אותם. עבר כבר? אתה רואה? ידע בדיוק מתי לעבור. אני מקווה שיצליח לתפוס תרנגולת שמנה הלילה, לכל אחד מגיע פעם תרנגולת. יש לי כמה סנדוויצ'ים, אם אתה רוצה. טוב, כשתרצה אתה יכול לקחת. מזל שלי שנפלת לי עכשיו, שיש עם מי לדבר, אחרת הייתי מוכרח לעצור בצד ולישון קצת. עם ארגז גדול כמו זה שאני סוחר כבר יום ולילה לא משחקים. כן, זה תמיד מסוכן. העיניים פתאום נסגרות ועד שאתה נבהל פתאום הכול יכול לקרות. לפני שבוע ברגע כזה שאתה כאילו מאבד את ההכרה פתאום, דרסתי שני תנים שרצו ביחד מצד לצד. בבקעה. לא התכוונתי. חשבתי שהורדתי בן־אדם, אני יוצא לראות והנה שני תנים מרוחים על הכביש ומתחיל לצחוק כמו מטורף, עד שהצלעות התחילו לכאוב. בטח חטפתי היסטריה קטנה. אחר כך זה עבר לי. למי הצבעתי? לא הצבעתי. הפעם זאת היתה החלטה בפרניציפ. אם חושבים שאני לא רואה מה הולך במדינה הזאת ומצפצפים עליי יום ולילה ובכל הכיוונים, אז אני לא משתתף במשחק. במלחמת יום־כיפור הייתי בחווה הסינית והתחלתי להבין מה באמת הולך ואיך הכול מתחיל להישבר בין הידיים ואיזה עיקום תפס את המדינה והתחיל לכרסם ביסודות ממש. ואחר כך הגעתי עד לסואץ כשניסו להיכנס לתוך העיר וראיתי מה זה להשתתף במשחק של אחרים, מאז אני לא משחק במשחקים כאלה. מה אתה אומר? אולי אני מגזים. לפעמים אני תופס את עצמי ואומר - חביבי, אתה באמת מגזים. יש המון דברים נהדרים במדינה, דברים אמיתיים, לא עיסקי אוויר. אבל אז בא עיניין כזה ומקלקל. לילה שלם שידרו הכול, כל מה שהולך, ערום כמו תרנגולת מרוטה, הזיעה על הפנים, העיניים הנוצצות, כמה שוטים מתחילים לשיר ולבדנד את השורות האחוריות, ואחר כך התחילו לאיים ולהבטיח. ויכולת לראות איך אלה יושבים כאילו נפל עליהם הגג, נסתמה להם הבאר והם מתחילים להתיבש ולאבד את הכרס הקטנה הבעל־ביתית ואת עור־החליפה שצמח עליהם לפני שנים והעיניים ניכבות להם. ואיך אלה נפוחים מחשיבות, מבריקים בחום זרקורי המצלמות, עור־הליפה צמח עליהם יחד עם תיק קטן שנדבק לאצבעות, עיניהם רעבות, רעבות. ברצינות, ככה אתה באמת חושב? זה בסדר גמור, אבל תשמע לי חילצ'יק, תשתחרר מהצבא יפתחו לך העיניים. נעזוב את זה. אתה שומע את הרוח שעוברת באקליפטוסים? עכשיו עוד תענוג, קצת קריר ונעים. אבל זה מטעה, עוד כמה שעות ויהיה כבר חמסין. הסימנים מוכרים.

כפות־ידיים חזקות על גלגל ההגה, כתפיים בחולצת טריקו נמתחת כתומה, כפות גליים בסנדלי־אצבע מנסות את המעצורים בלחיצות קטנות. עיניים משוטטות, שהעור סביבן חיורר בתוך קמטי השיזפון של פניו. שרשרת של חרוזי־עץ קטנים מהודקת לצווארו, מרקדת על קולו. בצידי הכביש עוברים שבילים צרים היורדים לתוך הפרדסים, ומעבר לאלה מתחילים לצוץ שיכונים מחוקים מיושן בלבן המלוכלך של קירותיהם ובגגות הרעפים שראשית האור נאחזת בהם. ועדיין, מפעם לפעם, גדרות צברים וחצרות חוליות ושדרות ברושים כהות ומיגרשי כדורגל מגודרים ושבילים מטושטשי שוליים ונביחות

כלבים. בצמתים עדיין תאורת הלילה זורקת אדוות בהירות על הקוצים והעשב הסבלני, ואור היום העולה הופך אותה למיותרת. מה אתה אומר? מסובב את פניו ומשיב אותן אל הכביש הנקצב והולך בתנועה מתגברת, צד אחד של פניו מאפיר. יש כבר אור בחוץ? חכה, חכה, תקבל עוד אור עד שייצא לך מהנשמה, כל כך הרבה אור שלא תדע מה לעשות איתו ואיך לברוח ממנו. עכשיו זה עוד נסבל. אבל, תשמע, בקשר לכל הדברים שאמרתי קודם - לא צריך לקחת אותם ברצינות. כששומעים אותי מדבר ככה, שואלים אז למה אתה לא אורז מיוזדות ויורד? אז תדע שאין סיכוי שזה יקרה. ואף אחד לא מצליח לסלק אותי מכאן אפילו בחלומות הכי גרועים שלי ושלך. אולי איזה שנה-שנתיים להסתובב בעולם לראות מה העיניינים לעשות חבילה יפה של כסף, אבל תמיד לחזור הביתה, לחכות לרגע הזה שאתה עומד על האדמה שלך. רק תחשוב על ריחות הפרדסים וריחות מים זורמים בלילה וחמסינים נשברים וטעם של סברס ואבטיחים אמיתיים והצבעים האלה של הים בצוהריים והימים הנהדרים ביותר באמצע החורף שיש לך שמש ועשב רטוב ואדמה כוצית ושמיים כחולים הכול בבת אחת, ועוד אלף ואחד דברים אחרים, עם כל הזיכרון והאור הזה והלילות האלה, רק תחשוב על כל זה והכול ברור, על מה מדברים בנסיעות לילות. תראה איך שהדיבורים השתחררו לי, אני לא יודע מה קרה לי. באמת, ראיתי שאתה מנסה להירדם, לא יודע מה בא עליי פתאום, אולי זה הקיץ. עונת היובש עושה דברים מוזרים לאנשים כאן. אולי אלה הפחדים שמפעילים אותנו. דיבורים על המצב הפוליטי לא יכולים לשנות שום דבר, ואתה מפחד מה יהיה. כך או כך היתה באה מלחמה תוך שנה, ומכסימום תוך שנה וחצי יהיה עוד איזה יומכיפור קרבי ואחר כך יקימו ועדות חקירה, יקברו את המתים, יגלגלו את המפות, יחליקו את הקמטים והכול יחזור להיות כמו שהיה. ואני מפחד. מלחמות קומפקטיות של שישה ימים לא קורות יותר מפעם אחת, היום זה בלתי אפשרי. מדברים על אלפים ואלפים של נפגעים שלנו, הטילים האלה. אתה יודע, וקוראים לזה סיכון בלתי-נמנע, וכשאתה שומע מיספר כזה אתה סוגר את הפה ומכווץ את העיניים שלא לראות ומתפלץ בשקט. אני מפחד, אתה מפחד. יש משהו באוויר. אחר כך העיתוננים מעלים מילים אחרות והעיניין כאילו נסתר מתחת לדפים.

שיחה מרחפת, מילים נקשרות, והלילה מתפוגג. יושב רדום ומסוחרר בין קווי המתכת של תא המשאית בתוך נסיעה רועדת על מנוע במהלכים מתחלפים, בתוך האור החיזור הבא איטי ורפה מן החוץ מעבר לעצים ולשדות, בין קווי המתח הגבוה הרצים מעבר לחפיר רדוד בשולי השדות ונשורים בתוך המירווחים הקצרים שבין צמרות האקליפטוסים, בתוך האור הצהבהב של התא שהוא מלבן פלאסטי עכור כמו דימדומים בסוף החשכה כשהלילה נפתח באפור בלתי-ניתן לתפיסה בנימים של תכלת. מה יש בראדיו עכשיו. בשעה משוגעת של לפנות בוקר? רק גליצה"ל או איזו תחנה ערבית מסוממת בצלילים רכים. תפתח גליצה"ל. תשמע מיבוק חדשות. קח סיגריה, אם אתה רוצה. תישן, תישן, עוד מעט מגיעים. מזל שנפלת לי עכשיו, אחרת הייתי מוכרח לעצור בצד לתפוס שינה. כשמדברים על דברים כאלה בורח החשק לישון. באות דאגות. טוב, אמרתי לך לא לקחת אותי ברצינות. איפה אתה רוצה לרדת?

צוהריים של קיץ שרועים עכשיו בחוץ, מעבר לתריסי העץ שהחום מסתנן דרכם בריחות עוקצים של יובש ואבק ומים בזרימות חשאיות של תקוות שלאחר יאוש, והמחשבות רצות כך. שעות מכוזבות דוחקות כך. גודש של ריצות קבלות תשלומים טפסים מיסמכים תורים ארוכים אשנבים, ואחר כך נסיעה באוטובוס מלא אידים של כנוזן זיעה

מוארת־שמש ורעש מורט עצבים. כשנכנסת היו כאים איתך פנימה סילונות עזים של אור־צוהריים בהיר וסמך, וכשסגרת את הדלת והחדר התאפל פתאום היתה הרפיה של מתיחות שהימים האחרונים הכניסו לתוך מחשבותיך, היתה התעוררות פתאומית ובלתי מובנת. השולחן היה קר למגע כמו מים בצל, שם את הטפסים המאויתים באדום־שחור בצידו הרחוק, במיאוס כלשהו. המים היו קרים ואיטיים מתוך הבקבוק, שותה בפה מלא לגימות קטנות של קור, מחזיר אותו לתוך דלת המקרר. נכנס למיקלחת ונשטף זמן ארוך מאוד במים קרים. עכשיו יושב ומנמנם מרוקן ממעשים, חסר מילים רבות. הכול מתערבב, צוהריים, קווי אור דקים בחרכי התריס, אליפסות לבנות מצוירות על הרצפה, והקולות מתמעטים לאט, המראות נעשים למדומים ונרקמים מחדש בתוך המחשבה בגבול השינה.

לפני שנסעתי לסידורים באוניברסיטה חיפשתי את תעודת הבגרות, שהיתה מונחת זנחה במקום כלשהו בין המגירות והספרים; פיסת נייר מסומנת בציונים ישנים, שוקעת לאחור עם הזמן והיטשטשות הזיכרון, ואיתה כאילו נמחקים, לא נמחקים באמת, ימים רעים של כובד ומונוטוניות בלתי נסבלת. בין הדפדפות היה מונח דף עיתון. שבשנה האחרונה הספיק כבר להצהיב, להיעשות יבש ופריך ומלא כתמים. דף מקופל לארבעה ריבועים, עבה שלא לצורך, בהדגשה. פותח את הקיפולים, זוכר לא זוכר, משהו מעורפל בקצה המגע, יודע מה ממתין בין המילים. גושי אותיות נמליות בדפוסים שבורים של שחור ולבן, בגדלים משתנים, רוחב מתחלף של טורים. תמונתו של ראש־הממשלה מגיב על הצהרות אמריקניות, תמונה קטנה יותר של טנקים וגדודי מילואים בתימרון תחילתיקיץ בסיני. תמונה של חוליית־מחבלים שחוסלה בגבול הצפון, לאחר קרב קצר. גופות קרועות בתוך העשב, בסטריליות של שחור ולבן, ומעבר להן הואדי הגדוש בשיחים מגודלים ממנו עלו בחסות הלילה. לכוחתינו הרוג אחד ושני פצועים קל. הודעה נמסרה למשפחות. משפחה נמסרה להודעות. בדף האחרון שתי שורות של מודעות־אבל ממוסגרות. לעמיתנו החוקר ב. נגבי תנחומים על נפילת בנו אלכסנדר. משפחת נגבי אבלה על מות הבן אלכסנדר הי"ד. נא להינעם מביקורי תנחומים ומפירסום מודעות־אבל. הלוויה תצא בשעה זאת וזאת. לכוחתינו הרוג אחד ושני פצועים קל. הודעה נמסרה. ושוב, התמונה הזאת, גוויות על העשב וצל השיחים הכדוריים כבר מכסה על המדים המנומרים, אפור בהיר על שני קלצ'ניקובים ואם־16 אחד המונחים זה ליד זה ליד רימונים בצלצליים אסופים בסל־רשת ורמקול לכן נקוב בכדורים מונח עליהם. היו טמונים מתחת לשיחים בוואדי הצר שערוץ יבש נעלם בתחתיתו ומככים עם בזוקה לזחל"ם הסויר, ואחר כך יפרצו דרך גדר צדדית אל הקיבוץ יחסלו את השומרים במיגדל הזרקור וישתלטו על בית־הארוחה. סיפור עיתונאי בהמשכים: נהג הזחל"ם בלם פתאום והבאזוקה פתחה את הכביש בעמוד של אור. מהר. מהר. החיילים ירדו והתחילו לרוץ, מתנשמים. יריות מקצצות בקצות השיחים, נתזים של לילה. יריות נספגות בקולות אטומים באדמה. הסג"מ חטף צרור בחזה. מסכיב היתה פעילות כהה והמחבלים נמעכו לתוך האדמה, מתחילים את תהליך היעלמותם המדומה הנספגת לתוך נוכחותו של הוואדי העמוק, לתוך החום והשתיקות והצמיחות הפראיות מתחת לפני השטח. פתאום בתוך השקט מתפוצץ משהו ורסיסים רותחים נוגעים בגבם של שניים בחיפוי. ושוב יריות תוזזות עד שהכול נגמר. גופה נוספת שוכבת בעשב. מכשיר־הקשר מטרטט פקודות נוספות. הכול נגמר. לכוחתינו הרוג אחד, שני פצועים קל. סיכמנו את העיניין. סוף קפוא. סג"מ אלכסנדר נגבי, בנו של היכרתי אותו לפני זמן רב. חוליית־מחבלים חוסלה בגבול. טנקים וגדודי מילואים בתימרון בסיני. ראש־הממשלה

אומר. אותיות שהן נמלים צומחות מתוך המירווחים הלבנים והכתמים הכהים המדברים אליך. הדפים מחרישים, מתקמטים, עוטפים את פניך.

המילים קשות לך פתאום, ברגעים אלה של קיץ, כמו היתה אדמה מתיבשת ונקבעת מתחת למילים, מתמכרת לזעזועים ממושכים של נפילה קרובה. מתכוננת: פחדים קטנים מתוודעים אליך, כל מה שרצית לחסום ולהכחיש, להסתיר מעיניך שלך, שלא תצטרך לחשוב עליו. עיניינים שרודפים אותך עוד מלפני הגיוס, העקרבים הקטנים, כך קראת להם, המכניסים בך ספקות ופחד לבשרוולדם ממש, לגופך, לחייך שלך. כשישבנו שם בצריף, משני צידיו של השולחן, ספל קפה ביד, הגשם מכה בלי הפסק על גג האזבסט וניתז פנימה מבעד לזכוכית השבורה של החלון, ניסיתי להסביר, הסמג"ד תקע בי עיניים ולא הבין על מה אני מדבר, מבחינתו זאת פחדנות מחורבנת, עריקה מן המערכה, כל מי שמתאים לקורס קצינים ומסרב ללכת הוא עריק, נפל ארוך שבגללו הכול נראה כמו שהוא נראה; כשהוא מחמם את כפות ידיו מתחת לאפודה, התיק האישי מונח סגור לפניו, ניסה לשכנע, לאיים, לפתות, נחיריו רוטטים מכעס ועיניו מתות כעיני דג. יאוש מכני מתקתק בתוכו. מרגיש שהשיחה אינה מתפתחת בכיוון הדרוש. אבל למה אתה מסרב ללכת לקורס קצינים. עם כל ההמלצות שיש לך, לא, באמת, אני רוצה להבין - הוא אומר. בגלל שצריך לחתום על עוד חצי שנה של שירות - אני אומר. אני לא מבין - הוא אומר - וזה כל העיניין? יש לך דברים יותר טובים לעשות? אתה מוותר על הרבה מאוד כאן. אני מתכוונן להירשם לאוניברסיטה - אני אומר. או זהו זה - הוא אומר. כן - אני אומר. זאת המילה האחרונה שלך? - הוא שואל. כן - אני אומר. שיהיה ככה - הוא אומר, אני מכניס לך עבודה פקידותית, שטינקרים לא ראויים להיקרא לוחמים, ומעבשיו ועד שתצא לך הנשמה מרוב ניירת אתה מתיצב לפני בכל עיניין, עכשיו תתנדף מפה - הוא אומר. המפקד - אני אומר ומסתלק משם לתוך הגשם, מחדש בכעס בבוץ המצצני הכתום עד לחדר, מכבה את האור ומנסה לישון עטוף בשמיכות מעל לראש.

סג"מ אלכסנדר נגבי. זה יכול היה לקרות לך, בנסיבות אחרות. בטח רץ את קליעי הכדורים בשתיקה מתוך הבנה שהדברים חייבים לקרות. תכחיש כמה שתרצה. היכרת אותו. וגם שכחת אותו. לפעמים אתה מוצא את עצמך מלא ברצון טורדני לחזור אל זמן כלשהו בעבר, אל קיץ רחוק, לשבת ולתאר במילים מלאות רגש ואמת, הצומחת משורשי הדברים וחיה בהם, את האור ואת הצל, מישטחי הנופים והאדמה והגדרות והבתים והאנשים. לתאר את הערוגות הרטובות ההן המוצפות במרבדי-ריח פקוחים של לחלוחית חמה, מיגדל-המים האפור ומה שראית מעליו, שערי הכדורגל הרועדים כחום כמו עולים מתוך אש שקופה, קני המתכת בחלון חדריהמורים, מעופו של הדבור, הסגול, השמיים המלאים בריחות של עשן, האבן הזרוקה. אבל משהו תמיד משתבש, מתמהמה, נדחה. אתה רוצה ואינך רוצה. אתה לא יודע מה איתך.

בין ריבועי החלונות של חדריהמורים, התפוסים בקנים לבנים של ברזל, נע וילון כגל מים, רעידה של אורות מחוררים הופכת את הדברים עד שנעשו ירוקים ודהים. בין הצל והאור נתפסו בזוגיות טבעות של אבק. כנפי המאוורר התלוי מעבר לוויילון, בקימור תיקרה מעוגל, היו צל בתוך צל, נשקפים במטושטש מן הלכה הצהבהבה של השולחן מן הקומקומים המעוכים ליד הקיר מדלת הזכוכית של ארון הספרים שבפינה. ריח גיר עתיק. ואנחנו בחוץ, מתחת לחלון, והכול שקט בפסי אור וצל. חול רך

מתגנב מתחת לכפות הרגליים, חודר לתוך הסנדלים. כמה חול כשהולכים להעיף טיארות כמה חול מסביב פרדסים בתים קטנים בתי-ספר לדתיים, והחול חם מתחת לסנדלים רצים עם הטיארה לתוך השמש עם חוט בזנב וניירות אדומים וכחולים, חולות שאולי באים אליהם תנים בלילה, עושים קומזיצים עשינו קומזיץ והיו כולם וגם אלכסנדר ואח שלו עזרא התאום שלו. מים נוזלים מתוך הברזיה על ריבוע בטון רצים על הירוקת האוכלת באבן ויורדים כמו שפופרת שקופה לתוך חלודת הצינורות הנקברת באדמה במעגל רחב. הברזיה עומדת כמו גוש מיקפא באור, צפה על תהום סנוורים המאדים ופועם בעיניך כאילו היבטת בשמש. בחופש הגדול היה ליקוי-חמה ויאל הסביר מה זה ואמר שנכין זוכיות מפויחות להסתכל איך השמש נעלמת והלכנו אל מאחורי האקליפטוסים ולא ראינו כלום מסתכלים בשמש בעיניים שורפות דרך השחור של הזכוכית עד שנמאס והלכנו להתפלח להצגה זמית. חוטי זהב בעשבים שבשולי המים. זימוזם עמום של דבורים היה ניצוצות דקים עוברים במהירות קדחתנית וצרעות קטנות קפואות באוויר מעל לפיות הברזים. ענן ברחשים בין ענפי החושש המכסה על חלון חדר-המנהל.

"רוצה גויאבות?"; אלכסנדר שואל.

"למה לא".

מתוך תיקי-האוכל העלה שני כדורים מחוספסים, וריח של גויאבות גדולות וצהובות נזרק לתוך האוויר שלם ומוחלט. ריחניות צורבת שהיא פריחה עמוקה על גבול הריקבון בשורשים בירקות ובאבק ובאור שמש גבוה, התפרעות נמחצת וקליפות בין האצבעות ואדמה רטובה וריח של בוקר. אלכסנדר הוציא אולר מכיסו והחדיר בתנועה אחת לשון כסף צרה לתוך בשר הפרי. אולר שיש בו הכול, סכינים וחולץ פקקים ומיספריים ואפילו מזלג קטן, נהדר לקומזיצים וזה אולר משותף של אלכסנדר ועזרא האח שלו ופעם ראיתי עליו דם בלילה.

"זה בסדר, אין תולעים", הוא מושיט שתי עגלוליות פתוחות, מתיקות ורודה וזרעונים נמעכים לאט לאט, דבשיים.

"מאיפה יש לך?"

"פילחתי, שם בבית עם כל עצי הפרי בחצר, גן-עדן קטן".

"והשומר לא ראה אותך?"

"בטח שראה, אבל רצתי מהר. היה לו נבוט גדול כמו עמוד חשמל".

התפעמות של הרפתקה, איך עבר מעל לגדר משפשף עקבים על העץ החרוך מחום, הנקלף בקוצים קשים ומחודדים, ואיך רץ בין העצים בתוך הצל הירוק מסתכל על השומר הבדואי שיושב על המירפסת מבשל משהו בסיר על פתיליה, קורא עיתון בעברית, שותק. ירדו מהארץ מחפשים קונה לבית הבוגדים האלה, הביאו בדואי שישמור ואנחנו מציצים מאחורי הגדר אומרים שהוא מרגל מחביא מסתננים אלא מה, ואנחנו נתפוס אותו ויכתבו עלינו בעיתונים וייתנו לנו מדליות כמו בכל הספרים. הלואי ואני הייתי מעז לעבור את הגדר ולהתגנב בחצר עד העצים, עד לתמרים, מאחרי התאנות הזקנות שמסביב לכאר הסתומה. האור הזה, הצל הזה, מחשבות מתפוררות..."

החום הזה עוד יהרוג את כולם. שעות מחורבנות שאי אפשר לעשות בהן כלום. רק לנמנם ולהתהפך מצד לצד ולהתמלא בכעס מיוזע. המטומטם הקטן מהקומה השלישית או הרביעית הפסיק לדפוק בתופים, משייר אגמים רועשים של הקשות שפסקו. שלולית קטנה נאספת במירפסת, מתחת לחולצה התלויה. כתמי הזיעה נשארו. החולצה רטובה. נותנים למידבר ליבש אותך ואת החולצה. אולי להרים שופרת טלפון ולצלצל אליה, אפילו שהקשר מתמוסס והולך. נחלש מיום ליום על המרחקים האלה; צוחקת בטלפון קולה מהיר ואצבעותיה כאילו נוגעות בך, כמו תמיד, בזיכרון שאינו משתנה, כאילו הקיף אותך ריח רדוד של חום וחלקת עור, והקירבה השפויה הזאת.

מנסה לזכור פנים אחרות, מתחת לימים האובדים שהיו פעם רגעים של התהוות: ראש מוארך שפניו כמו שטוחות על צוואר הקצר ועיניים בתוך חציאפולולית, תקיפות צרה מעצבת בזהירות את קהלסת השוקע: נעליים מגושמות על קרסוליים דקים וראש גזוז ומינהג עצבני לתפוס בתוכי האזניים, להדק אצבעות בין אצבעות. תמונות נוספות: אביו של אלכסנדר, בזקניתיש ומיקטרת בקצה הפה, עומד על ברכיו ושותל דשא, אלכסנדר עומד בעומק החצר ומהפך את האדמה בשפתיאת גדולה ופניו מקומטים מכעס, מלאים תווים של סרבנות. אבא שלו צעק נתן לו מנה שהוא עצלן ועושה צחוק מעצמו לפני כולם ואם לא יתחיל מייד לעשות מה שאומרים לו הוא יחטוף בחגורה, מחזיק אותו בצווארון באגרוף, והחצר כולה קירות לבנים וערוגות ישרות וגדר צבועה בירוק, רוח לא עוברת והכול קופא לרקע, מוכן להיחתמות בזיכרון. אפשר לזכור תמונות אחרות: אני וצי'בי ואלימלך וירמיההשמן ואלכסנדר ועזרא נוסעים בטנדר לנגב, מרחפים על ענן אבק, יושבים על סלי גומי וטוריות קטנות ותבניות מרושתות. נכנסים לעיר נגבית מתפזרת מרוב ימים פתוחים בחום, אוסף של אבנים השוקעות בין פיתולי החול המסתחרר ונח במרחבים השטוחים ועל האבן הרוחתת כעצמות שכוחות. אבא-שאלכסנדר לוקח אותנו לראות את הבדואים והסטודנטים שחופרים ריבועים רדודים מתחת לחומות מעוכות מעוטרות בקוים של פיח, והוא עומד לפנינו ומדבר, עיניו קיפולי אור בשולי כובע אוסטרלי, עומד במיכנסיי חאקי השמוטים עד לברכיו וגרביים בצבע זית, על רקע הלובן העצום והאכנים והבורות. אבנים שאולי היו פעם רחוב וכיסוי באר. אחר כך ישבנו בצילה של משאית ואכלנו ביצים קשות ופיתות גדולות, דקות כנייר. אבא-שאלכסנדר הלך לדבר עם הבדואים במילים גרוניות חטופות. אלכסנדר הסתיר בכיסו פיסות חרס, שולח עיניים מתגנבות סביב ומביט בנו בהתגרות, הופך תבנית מלאה באבנים קטנות ועגולות, שהיתה מונחת על שולחן-עץ ארוך וצר, לתוך החול. חוזר ויושב, אצבעות ידיו עצבניות נלפתות זו בזו. מה שנשאר בזיכרון. הלובן הנורא והיבש הזה. ללא פשרות ללא מילים. עיר מתה וקבורה בחול באמצעה של שטיחות גדולה, כנועה לאור, בלתי אפשרית. ואלכסנדר יושב ומגחך בסודיות לעצמו, פניו מלאים חשאיות וידיעת הדברים, פניו נסדקים פתאום בטור של חורים עגולים, נשברים. תוק, תוק, אתה גמור. זמן על זמן, בשכבות מתאחדות לרגע, נותנות פשר לדברים, ופתאום הכול ניתר מקישוריו ומתפזר כמו ערימת-חול שקופה של מילים רפות.

"אני לוקח גיאבה אחת בשביל אחר כך", אני אומר, פותח את תיקהאוכל ומכניס גיאבה בגודל כפיד פנימה, חוזר וקושר את השרוך. זימזום חזק ואלים מתפרפר תוזז לצד אוזני ועובר כמו משהו לא-מוכן, מיטשטש בגלל קירבתו, מעופף בחיפזון חצוף.

"דבור", אלכסנדר צועק, "דבור ענקי מאחוריך".

"מה דבור?", משהו מזמזם מעל לראשי, מאיים פתאום, "איפה?", משהו סגול מתקרב עולה שם לפני החלון הפתוח, מאחוריי, ושוליו ריפרופים כתומים שקופים. הדבור נכנס לחדר המורים, נעלם מאחורי הווילון, עדיין קולני ומלא ארס.

"לברוח", אלכסנדר קם ומתרחק בצעדים לאחור, פניו אל החלון.
 "חכה לי". אנחנו מתרחקים באיטיות, אחר כך מתחילים לרוץ.
 "בוא נעלה על מיגדל המים", אלכסנדר אומר.
 "מהר, אחריך".

עברנו את הגדר בפירצה שהיתה מעוכה ומגולגלת לצדדים מחויטת בתיל קרוע, פוסעים בזהירות בין הקוצים עמוסי השבלולים, בתוך הגיאיות הצהובה מסביב זוהר מתעמק והולך צל משוטט ונתפס בקצות הצמיחה המצטמקת מיום ליום. סרטים יבשים נוגעים ברגליים העוברות צעד צעד באיטיות. רחשים צנומים היו חומקים בעשב בין שורות הקוצים והשיחים המעוכים באבק. קן נמלים, גורן גרגרית מאחורי גזע עץ כרות, צבים קטנים מקישים שריונות, סימני זחילה של נחשים, צעדי עקרבים, מפחדים פחד כזה נרא כמו גוש בגרון, עקרב צהוב עקץ פעם את ציבי בפרדס של אליעזר בק והיה לו מזל גדול שהגיע בזמן לבית-חולים, היתה לו כזאת יד נפוחה, העקרב רץ ישר אליו עם צבתות מקדימה ומלמעלה תלתל עם שפיץ רעד ועד שציבי הבין מה הולך והתחיל לקום הוא עקץ אותו ביד, מאז אנחנו הורגים גזקים ולטאות וחיפושיות שלא יביאו עקרבים. עננים צמותים תלויים על הברושים שמעבר לכביש על צלקת חומה של חמרה בתוך החול הלבן.

אלכסנדר הרתיע את ריתוכי הסולם בתוך הבטון, צלילים חלולים נשמעים לכל גובהו של מיגדל המים ומשתתקים לאחר רגע ארוך. התחיל לטפס, שלבי הברזל צורמים מתחת לסנדלים, שומטים חלודה עד למטה, פקעיות קרים היו מתפזרות מלמעלה וממריאות אל חלקת העשב. עצר כמחצית הגובה, מחצית גופו באור ומחציתה בצל, ראשו וגבו מלוהטים וצבעוניים וחיים על רקע האפור הבלתי-ינגמר של הקיר העגול. התחלתי לעלות, המתכת מפעפעת בסוליות הסנדלים ריחות של כוויה ועשן מתאדה. העולם נופל. מנוע-משאבה מרטיט את הקיר ואת הסולם השחור התפוס בו, מעביר חריקות קטנות בברזל, אלכסנדר הסתובב וישב על המישורת שבראש הסולם, רקעי שק מעל לראשו בשלד הסככה, ופניו חצויות בחיוך חשוף שיניים. ישבנו שנינו בראש המיגדל וקרעי השק הסמרטוטיים חוסמים ופותחים את המראות. אידים היו עולים מפני המים שמאחור, הסגורים בלוח ברזל גדול עד מחצית פניהם. שתיקה מפוררת. פרדסים רחוצים באור, מתוחמים בשורות דקלים קרועי-כפות וברושים המתחילים את צמיחתם המחודשת בקצה מסלולן של הממטרות, המרטטות ומעבירות ניצוצות על הרקע הירוק. מתחת לאקליפטוסים היו צריפים מרועפים בירוק, משחיריים בתוך הזמן שצפה בהם והמתין: רחוק יותר היו השיכונים מתים בגווני-חום נפתחים, ומעבר להם צפיפות של קווים, בתים וכבישים מרחישים וחנויות בזוכית מסמאת ובבריכות צל, שלטי-פח גדולים ומישטחי בטון ומיגרשי חניה ומדרכות הנכנעים לאור, ובתים גבוהים הנדחפים אל מרכז העיר מכוסים באוויר נוזל ולובן שמיים. ריפיון מעושר תופס ככול. רגע של

התבוננות ללא גבול.

בחצר ביתהספר מסתובב השמש, על ראשו ברט שחור מבריק כאבן אספלט, תופס במקל מסומר ניירות חרוכים לתוך דלי. החית"ים עברו עם המורה לחקלאות אל מעבר לפינה. דוררים פרועים עומדים על הברזיה, עפים ושבים. הזמן נאסף.

"מתערבים שאני קולע אבן לתוך חדרהמורים?" אלכסנדר מחזיק אבן ליד פניו. "מתערבים על ארטיק?".

"לא תעזו", פלא ממתין, "המנהל יפרק אותך. יקרא לאבא שלך".

"המנהל סתם מפחד, לא יקרא לאבא שלי".

"לא תעזו".

"רוצה לראות?"

"נראה אותך".

עמד בכרכיים כפופות, יד אחת מעבירה את האבן בתנועה איטית לאחור, יד שניה מצביעה לתוך השמיים, וכבר רסיס אבן מתגלגל קשה ומהיר מבין האצבעות אל החלון. רגע של ניתוק בין הדריכות לבין אותה התגלגלות משוחררת וחפוזה בחלל, כשעולה המחשבה, ומה עכשיו, מה יהיה ודווקא שיהיה. שבר של זוכית התנפץ מתוך מיסגרת החלון, מפרק את השתקפות השמיים שבו. בין פסי הווילון מתפצל ברק בזוכית ארוץ-הספרים, ודפי נייר מרחפים אל הרצפה. פניו של אלכסנדר היו מקומטים וכתם של מועקה נקבע בשולי פיו וכבר הוא צוחק וקורץ אליי ומוחא כפיים.

המורה לחקלאות חיכה לנו למטה. החית"ים זחלו מעבר לפינה עמוסים בכליגננות בוציים ועייפות-צוהריים אוכלת בהם. התיישבנו על פס הבטון בתחתית הגדר שבין החצרות, קולותיהם עבים-נשברים, והבנות עגולות מקפלות יד על יד וצוחקות במיכנסיהתעמלות קצרים תפוסים בגומיות. המורה לחקלאות עמד מעלינו, ידיו מתנפנות ושפתיו מבעבעות כעס. תופסת בי קדחתנות לומר לא אני לא אני, אני לא אחד שזורק אבנים בחלונות של חדר-ימורים ובארוכות-ספרים, ונמלטות מילים זה הכול בגללך, טומטום אחד, הכול אשמתך, חושב ושותק וממתין.

בחדרהמורים ישב השמש, מכפיל את ידיו בחלקת פניהשולחן, צל המאוורר הכבוי מכסה על עיניו. מסובב כפית בתוך כוס תה, גלים זעירים של אד עולים בכפו. ידיו חזקות בשרוולים מופשלים והנה הוא קופץ עלינו ומחטיף לנו מכות נוראיות. באצבע איטית סילק זכוב מבלי הסוכר, נשף באד על שפת הכוס ושתה. בחלון שמאחורי גבו פתח משונן רקום בקני-ברזל צרים, והצבעים בו שלמים כאילו סולקו ממנו מסכים של אבק.

"עכשיו תספרו בטובות מי עשה את זה", המורה לחקלאות עומד מעלינו, עיניו מבריקות מבעד לעדשות מישקפיו.

"מה קרה?", שואל אלכסנדר.

"תספרו או שאני קורא להורים שלכם, וגם למשטרה".

"אנחנו לא יודעים כלום".

"אני הולך לטלפן לאבא שלך, כאלה בושות אתה עושה לו, אבא שלך מגלה היסטוריה מכירים אותו בכל העולם עם הספרים שלו והבן שלו זורק אבנים, אבא שלך כבר יטפל בך".

"הוא עשה את זה", אומר אלכסנדר.

שקט. אצבעו עומדת עליי ודוקרת חתימה כהה של תדהמה. המורה עכשיו גבוה מעלי בעיניים מצומצמות ומזוגגות ואצבעות קשות תופסות בתנוך האוזן וזרקות את ראשי מצד לצד, "מי זרק את האבן מי זרק את האבן תגידי מי זרק".

"לא אני", רק לא לבכות, "הוא שקרן וכולם יודעים, וגם גנב".
 "תשתוק מלשין אחד, אני אכניס לך כאלה מכות", קולו של אלכסנדר נסוג בכיוון לדלת. החית"ים צחקו מאחורי הדלת בקולות מתפצלים.
 "הוא זרק את האבן, בחיי. בגלל שהוא משוגע".

הסתובבתי אל הקיר, מעביר כף יד על העיניים הלחות מרדד נשימות קצרות של בכי. צעקות. אלכסנדר מתקרב, וכבר אגרופים מכים על הגב, דחף אותי אל השולחן וממשיך לדחוף וידו מכה בראשי. בעטתי ברגליו והסתובבתי. המורה לחקלאות יושב על הרצפה, מישקפיו תולים על אוזן אחת. כוס התה לפני השמש הפוכה על השולחן וסכיבה שלולית רועדת. אלכסנדר מכניס לי אגרופ בעין הראש נזרק לאחור, והוא מנסה שוב. היכיתי בפיו, מרגיש את השיניים מתחת לעור. משהו כהה צף בתוך העין המוכה ופניו של אלכסנדר מוכתמות באדום ועיניו כל כך שליוות. השמש תפס בידי ומשך אותו לאחור וגרר אותו מעליי. כפות ידי צורכות וטואבות. בעטתי בקרטלו והוא נפל, פניו למטה.
 "מספיק, די די", המורה לחקלאות תפס בי.
 "הוא זרק את האבן, לא אני".

"כן, עכשיו אני יודע", באצבעות קרות יישר את החולצה על כתפי.
 אלכסנדר שכב על הרצפה והשמש החזיק את ידיו מהדוקות בחוזקה, ידיו רועדות וראשו נלבט בתנועה קצובה מטה מעלה ואגרופיו משיירים קולות לחים ברצפה, נמלטים לצדדים בבכי נאטם. מסתיר את פניו במרצפות שאינן נפתחות ולחלוחית מתחילה להיאסף מתחת לפניו כמו שלולית שהתייבשה ושוליה עדיין מתוחמים, זמניים. פתאום ניסה לקום, רועד כולו, מכה בידיים התופסות בו ושב ותופס בהן כבמישענת, וכבר שלולית אחרת מתחת לבטנו, צהבהבת וחרیפת ריח נפזרת בזחילה נמנומית ומתגלית. המורה לחקלאות מהנהן, עובר אל הפינה הרחוקה ומרים את האבן שנחה בין העציצים. זימזום חזק הושלך לתוך החדר והדבור היה התפרפרות סגולה מאיימת מאחורי הווילון, נגלה ושט לפנים ולאחור סביב ידו של המורה לחקלאות, האוחזת באבן, התרחק ממעיט את רעשו חורג אל האור שבחוץ ומתפוגג פתאום.
 "תלך הביתה, ילד".

"בסדר".

אלכסנדר זוחל באיטיות אל הפינה מושך אחריו קו של רטיבות, שערו מכסה על עיניו, פרוע. נשימות מהירות שורקות בקצה ההקשבה רוגעות באיטיות שוקעות כמו גל. פתחתי את הדלת. כף המנעול היתה חמימה וחלקה. בחוץ היה הקיץ, והכול היה בהיר. האבק המואר היה נופל עליי שוב, כבד ובלתי נראה כמעט, מוחש בהתחספסות הידיים ובהתייבשות הזיעה. עננים זקים עומדים על הברושים שמעבר לשער, מעבר לכביש.

כמה חום. כמה אור. המחשבה דוחקת את הדברים, אינה יכולה לתת להם מובן. הזמן יכול לחשוף תשובות, למרות היטשטשותם של כל הדברים המתהווים במהלכו..."

"העין כואבת. עומד לפני לוח-המודעות שליד שער-הכניסה לבית-הספר, קול דק נצרב בין הרקות ופעימות כאב באות והולכות. העין ממצמצת, כאובה באור. כפות הידיים כבדות ורחוקות. מתכווץ במודעות הקולנוע המורבקות על לוח-המודעות, מתפקעות מיושב, נקרעות לפיסות ארוכות. שרידי בני עולים בנשימות קצרות, חטופות. פתאום מצביע עליי, מאשים, והבהלה תופסת בי, פתאום קופץ ומרביץ אגרופים בגב. אמרו לי לא לשחק איתו, הוא קצת לא בסדר, אמרו לי. אבל יש לו בבית הרבה ספרים עם תמונות, ופסלים עתיקים קטנים שאפשר למשש אותם. ואחיו התאום עזרא יודע לספר סיפורים. זיכרון בתוך זיכרון; עושים קומזיץ על החולות. רוח חמה באה מבין הפרדסים ומלבה את אדמומית הגחלים בבור השטוח, מסננת מסכים של חול בשולי האש שכבתה ואל השלהבות הקטנות מתחת לסיר הקפה. כדורים מפויחים נחים מתחת לגחלים, נקודות אור בחשכת השמים הנשענים על הצמרות השחורות. ריח חריף של עשן רטוב. אלכסנדר חוצה את הנקניקיות על מיכסה מקומט של סיר, האולר בכפו, ותוקע אותן בקצות ענפים. "בכלל לא צריך לחתוך את הנקניקיות", אומר עזרא. "לא עיניין שלך", אומר אלכסנדר. "כן עיניין שלי, טומטום אחד." "אתה טומטום ומי שעשה אותך". "אני לא מרשה לך לדבר ככה, אני יגיד אותך לאבא", אומר עזרא. "תקבל מכות". "נראה אותך", אומר אלכסנדר. וכבר הם מתגלגלים בחול מתרחקים כהים בחושך, רוכבים זה על זה ומתהפכים בשולי האור המתעמם מעבירים ידיים מהירות ומכים בשתיקה מתנשפת, מאומצת. פניו של אלכסנדר מתרוממים חיוורים ומוחשכי עיניים והרוח מגבירה פתאום את האש ובידו הסגורה מבריק האולר יורד ומצליף מתפרפר על לחיו של עזרא ומשהו רטוב וכהה נזרק על פיו וסנטרו נוזל לשקע עינו והוא מתחיל לצעוק ואלכסנדר חוזר ודוקר את פניו. צ'יבי ואליםלך ויואל מנסים להפיל את אלכסנדר והוא מנסה לדקור אותם ברגליים. יואל בעט בכף ידו והאולר טס לתוך המדורה, הופך את סיר הקפה על רשת הברזל ולתוך הגחלים התוססות. אחרי שלקחו את עזרא לבית-חולים בא אבא-של-אלכסנדר ותפס אותו ולפני כולם כופף אותו והוציא את החגורה מהמכנסים והתחיל להצליף על גבו וראשו, והאוויר היה עומד עליהם שקוף ועמוק וקל גדוש בריחות מתוקים עד מחנק, אחד עומד על ידיו וברכיו וכוכה בלי קול ואחד עומד עליו ומצליף בעיניים עצומות, ומצליף לאטילאט.

העין מתפעמת בכאב נוגע לא נוגע. הכביש רחב ושוליו מתכסים בחול אדמדם והבתים נשמטים לאחור, נמוכים ומוכי ארצוהריים. בתוך החצרות מרטיט צל העצים בגלים של ריח ירוק ויבשושי. הולך על הכביש, בין הגדרות הלפופות במטפסים. הכול כבד וגדול תלוי בגבהים מסמאים שאי אפשר להביט לתוכם. מים רועדים על האספלט, פרחים משולהבים בריחות מטורפים. מוציא את הגויאבה מתוך תיקה-אוכל ומשליך אותה, עטופה בריחות נמקים, לתוך אחת החצרות; מתגלגל כדור צהוב לתוך

התכלת הלבנה נופל על רקע ירוק קטן והולך מכה בשיח ונשמט, מעלה טור של אבק, מעלה פרפר צהוב שכנפיו שקופות לתוך השמיים..."

כמו היינו עיר מדברית מוצפת אור־קיץ שנה אחר שנה בבצורת ניצחית, כולנו מלבנים מאבק מיום ליום נטענים במילים, לחישות, ובכבודות החול הנע מתחת ליסודות הבתים, ובמתח ההידרכות לקראת הבלתיאפשרי בימים הבאים. כולנו דרוכים תמיד לקראת האיום העולה עלינו הבא מתחתינו המצוי בתוכנו, צפון ברוח המזעזעת את צמרות העצים המדוכאים מיובש, מתהפכת בין המירפסות ובעשב הפראי המשתלח ומשריש את עצמו באדמות זנוחות ומתחת לגדרות ובקירות עצמם, נאמר בתמורות האור הזעירות המסמנות את מעבר הזמן. זה הטירוף המחלחל בנו. זה הכאב הקשה התופס בנו בגרון, מסרב להניח לנו לנשום, אפילו בהתרפות מדומה של שינות החטופות וחמות, אפילו בחלומות שבהקיץ. ההירדפות הנצחית הזאת, שאיננה הזיה או השתקפות מעוותת, ואיננה מציאות, משורטטת בלא הכרעה על הגבולות הדקים ביותר שבין היש והאין. מה הם שורשי הדברים, שורשי המהות וההתהוות והשינוי האיטי וההישארות והקיום, כל אחד עונה לעצמו, תמיד לבד, מחויב לענות בסופו של עיניין. תמיד ההתקרבות המגששת, המבקשת להימלט מן ההילחצות הזאת, הבלתי נמנעת, אל ההכרעה האישית, אולי גם ידיעת הדברים והבריחה מן ההבנה. משהו מחזיק אותנו מעוגנים, לא עוזבים בקלות. קיום על קצהו של צוק מעל לתהום פתוחה, זה הקיום האישי, זה הקיום הלאומי. הפרטים נאספים לכלל. אוספים אבנים על אבנים כדי להשליכן לפני שמתחילה הנפילה הארוכה למטה, כשאתה תלוי באצבעותיך בשפת הסלע וההתדרדרות קרובה כל כך; אוסף אבנים כדי להשליכן, לעשות רעש, לעורר הדים מצוק לצוק בתוך השממה הגדולה, אולי מישוהו ישים לב, אולי תבוא תמורה בדברים; אוסף אבנים כדי לעורר משהו, אולי מישוהו יענה, מקיש אבן באבן כדי למצוא תשובות. הרבה לא יוצא מכל הטירחה הזאת. המלחמה האחרונה היא נקודת המוצא, הו הפיח על הקירות העתיקים, הצלקת המשחיתה ששינתה את כיוון צמיחתו של גזע העץ, עיקמה אותו. כמו התרעדות של היסודות לתוך המעמקים הגדולים ביותר, על גבולות הקריעה של השורשים. הזמן מפחית את כל הדברים, מטשטש את שיא־הגובה של גלי הזעזוע. השמות ממשיכים להימחק ימים על ימים, מקור מתפרק לגורמים על קילו או שניים של חומר־נפץ ומכה כאנשים דם ניגר וריססים ופריחה שקופה של מוות. בית־מלון נתפס בהסתערות לילית רועשת מיריות, נגמרת בהתרסקות של אבק, שתי משאיות צבאיות מלאות חיילים נכנסות זו בזו בכביש מדברי שטוח, רימון נפתח בין אוהלים, אש קיצית תופסת בשדה קוצים חודרת לתוך מחסן תחמושת. השמות ימשיכו להימחק במלחמות הבלתי־נמנעות הבאות ככאב מוכר הסוגר עצמו בחוסר תשובות, בחוסר פיתרון. אין מוצא, לא נמצא כזה, אולי לא יימצא. אין זה יאוש. רק ראייה המנסה לגשש לתוך שפיות מסוימת. זה הטירוף – החיפוש אחר שפיות. הכול צף באיטיות בענן של אבק וחום דחוס, בתוך מילים עוברות, מתמעטות. הכול מתפרק. הכול מצוי בתהליך של התפרקות. והאימות נמצאות מתחת לכל אבן, נחשפות פתאום. נעזוב את זה. חושב על הזיעה שבחאקי ולחץ רצועת־הרובה עלך הכתף ועל הדרכים הארוכות הרצות לתוך החושך ועל הספסלים הקשים בטנדרים מיקריים ועל שעוֹת־ההמתנה הארוכות. סוגר עיניים ומנסה להירדם, להתרוקן ממחשבות.

כשלבשתי אותה היתה החולצה עדיין רטובה במקצת, משוכצת בפסים כהים לאור טור הכפתורים ובקיפולי הצווארון, ועכשיו, בתוך ההמתנה המטמטמת הזאת, היה הבד לזהט

ולוחך את העור במגעים בלתי נעימים, כמו קליפה סידנית ומלוחה נארגת מתוכו ולוכדת אותך, שלא במפתיע ככעס מזהם ותפוח מחוסר סבלנות. הולך לאורך הכביש וחוזר אל הצומת, ואף מכונית לא עוצרת. השמש באמצע השמיים והריקנות החולית מסביב מבהיקה עד שהעיניים דומעות. חול נסחף לרוחב הכביש וגלגלי המכוניות, העוברות גרומות וצרובות באור, מסמנים בו תלמים שחורים המתמוססים לאפיקים מהבילים של ריח כנוזין וצהריים ואדמה יבשה ואבן מאודה עד מוות. ערימת קוצים מעלה עשן באחת החצרות. שני חמורים מתפחלצים בתוך מיגרש מגודר לכביש, ובתוך הסככה המוצלת מגלגלים חביות זפת מפינה לפינה. שורת משאיות-מכולה עוברת. מזעזעת את האספלט כמו תוף גדול ומנהם. והאבק מתרומם ומצעף את הכול בשיכבה עבה של ליכלוך פריך. כלב רץ, זנבו בין רגליו וראשו שמוט ועל צווארו דיסקיות עגולות המצלצלות כמו פעמון קטן. טרקטור עובר, גורר אחריו ארגזיץ מלא במלונים. אחריו נוסעת משאית ישנה ומקומטת, מפמפמת קיטור אפור מתוך חריציו של מיכסה-המנוע, ועליה פועלים ערביים בפנים זעופים וקשים. התרמיל כבד על הכתף ורצועת הרובה חותכת בה וחותכת, אתה מתחיל לקלל בשפתיים מהודקות אחר כל מכונית העוברת ונעלמת בעיקול הכביש. כולך ספוג בזיעה והאוזניים מתחילות להיחרך, כולך נחרך והולך לעזאזל. רוח מתעוררת ונוגעת בך, נעלמת ושוב נמצאת. השרב עדיין כבד ומרופט יגיעות, מכסה על כל הדברים ומאיים לאפס אותם, אוכל אותך שעות ארוכות. ימים ארוכים, מאר וניבזי. עורב נוחת בראש עמוד חשמל. דרורים מתפלשים בחול. מכוניות עוברות במירווחיזמן משתנים. מתחיל ללכת לאורך הכביש, מתרחק מן הצומת. שולי הכביש מתפוררים מתחת לנעליים, החול נשמת אל התעלה ומכסה על קוצות עשב שנאחזו באפיק שבו זורמים השיטפונות החורפיים והוא עכשיו צחיח כמו כל פני השטח סביבו.

מכונית צופרת מאחור ועוצרת בבלמים חורקים לידך ודלת נפתחת. מתיישב, מניח את התרמיל על רצפת המכונית ושם את הרובה על הברכיים, הקנה מכוון למטה. מאחורי ההגה, עכשיו אתה שם לב. יושב סגן-אלוף במדיינייצוג מגוהצים ומישקפישמש שמיסגרתם מוכספת, פניו אדמדמים מגילוח בוקשה ואפו שזוף ומתקלף וידיו גדולות ומגושמות בקצה השרוולים, כפות ידיים מחורצות ומיובלות שציפורני אצבעותיהן מכורסמות עד לבשר. סוגר את הדלת בחבטה, מקפיד להביט לפנים בסרבנות ולהמתין עד שהוא ידבר. המכונית אספה מהירות ונעה לפנים בזינוקים קטנים. מאחור ישב חייל נוסף, ישן בישיבה, מכווץ אל הדלת. ריח אפרסקים גדש את המכונית ועל לוחיהשעונים היו מסודרים בשורה אחת חרצני-אפרסק זיפיים.

"לאן אתה צריך?," הוא שואל.

אמרתי. הינחן בראשו. משקית שלצידו העלה אפרסק וורק אותו אליי, מחייך בשפתיים יבשות.

"בסדר, גם אני לשם. נוכל לנסוע ביחד."

"כן, המפקד."

"נוח לך ככה עם הנשק על הברכיים? תשים אותו מאחור."

"לא משנה, המפקד."

"מה יש לך? תפסיק להיות מתוח כל כך. תאכל אפרסק, זה מהעצים שלי. כשנגיע תוכל להצדיע כמה שתרצה."

"כן, המפקד."

"צרות עם המפקד שלך?."

"כן, המפקד".

"איזה?".

"עיניינים אישיים, המפקד".

"רוצה לדבר?".

"לא, המפקד".

"טוב, אם ככה, קח עוד אפרסק", וכבר השליך אליי אפרסק נוסף. נעצתי שיניים באפרסק הראשון ועסיס מתוק וריחני מילא את פי. הינהנתי אליו בחיך, חוזר ונוגס בבשר הפרי הבשל והקטיפתי. הכביש היה מואר וריק והמכונית נוסעת ללא זעזועים והרוח הבאה מן החלון מייבשת את הזיעה. מתרווח כמושב ופושט את הרגליים לפני, הגב מתרפה והרגשה של נוחות מחלחלת איטית, כמעט בלתי מורגשת. משהו מתחיל להסתדר במחשבות, דברים מגיעים למיצויים ומושלכים, פיסות מחשבה נאחזות יחדיו ונופלות למקומן, משלימות יחד תמונת-פסיפס כלשהי שבתשתית. משהו משתנה פתאום.

"אתה רואה, גם לי יש צרות", הוא אומר, "גררו אותי באמצע החופשה לאיזו מסיבה דיפלומטית".

"הייתי מוכן להחליף אותך".

"כן, לכל אחד מגיעה עניבה רטובה משמפנייה, למה לא".

"וקצת אפרסקים".

"אמרת לי, האפרסקים שלי, מהעץ שלי, מהמשק שלי".

"כן".

"אפילו הזבל בא מהפרות שלי".

"אפרסקים יוצאים מהכלל".

"אלא מה".

הכביש התרחב לתוך צומת מרומזר, נחלק למסלולים מותווים בקיווקוי צבע ומעליו תלויה תאורה מסועפת בקשתות מתכת. המכונית עצרה לפני הרמזור. מצד אחד היתה גבעה אדומה שהכביש חותך אותה בשיפוליה, ומן הצד השני שדרת האקליפטוסים האינסופית המלווה את הכביש עד למרחק גדול ופונה שם שמאלה, יחד עם היעלמותו של פס האספלט. כמה מכוניות עוברות במסלול הנגדי, ושוב הצומת מתרוקן. מחכים לחילוף האור ברמזור. כמה רוכבי אופניים עוברים מימין לשמאל, ואחריהם עגלה עמוסה בעשב קצור שסוס מורעב גורר אותה מוצלף בענף קוצני. רוח מרעידה את ענפי האקליפטוסים. אור של סוף-צהריים נופל נשטף על הקרקע. משאית אדומה מתקרבת אל הרמזור השמאלי, תא-הנהג מוגבה, קשתות נקיות באבק המכסה על חלונותיו, מאחוריו המרכב נחתך בחדות ונותר שילדה חשופה טעונה באבן-ריחיים מגורזת. המשאית מתקרבת במהירות, מהבהבת אורות וצופרת בקול נמוך וחייתי, שועטת לפני מתנדנדת על מעצוריה הלוקיים סבה ומתקרבת. סורג אדום ובצידו פנסים גדולים מהבהבים בתזוית מתנשא מעל לחלון לפני עיניך ומכה בחוזקה צרחנית בחלק הקידמי של הרכב, ומכסה המנוע מוזנק למעלה ומשבר בזוכית רשת דקיקה של סדקים והכול מתהפך ומחשיך ומואר ושוב מתהפך בתוך רעש של קריעת מתכת וזכוכית נשברת.

לאחר רגע התבהרה הראיה והכול היה פועם ומלא הקשבה וחדור ריחות של עפר מסתנן ובזנין מתאדה טיפות נאספות, עלים יבשים ממלאים את הפה בטעם דם. כאב חד פילח את הכתף והזרוע הימנית וחזית החולצה היתה מכוסה בריסיי זכוכית וצבע.

מזרחל מבעד לחלון לתוך העשב. ידיים תופסות ומעמידות אותי המום ומסוחרר. הקולות המדברים מגיעים אליי מרוחקים ועמומים. תופס יד ביד, הכאב חותך בעצם וכשרירים כמו שלהבת ריתוך. מביט אל האדמה בחיפוש אחר יציבות, מוקף ריגשה של חיות בלתי-מובנת, פתאומית מוזרה.

"תוציאו את האחרים, יש בפנים ריח כנזין", אני אומר.

מתרחק ומתיישב על שפת הגשרון, בין המכונית לכביש. המכונית מונחת הפוכה בתוך התעלה. מעוכה ומעלה סילוני אידים. כמה אנשים מתאמצים לפתוח את הדלתות המחוצות לתוך מיסגרת המכונית, החייל מוצא ראשון ומתיישב על האדמה. מחלצים את הנהג, רופס בין ידיהם, פניו וחזהו מלאים בדם. מיכנס אחד שסוע ורגלו נחשפת קרועת בשר ומעוקמת. לוכן עצם נראה בה כתוך עיסת הדם והשרירים. אדם נוסף יורד מן הכביש, מחזיק במטף-כיבוי, מכסה את המכונית בוילון של קצף לבן. האוזניים מצטללות בהדרגה. המשאית בקירבת מקום דחוסה לתוך גזע אקליפטוס על שפת התעלה, ומאחוריה גדר הביטחון וגושי הבטון שהחזיקו בה עקורים ומנופצים. נהג המשאית שכב על החול ללא תנועה ומסכיבו עמדו אנשים. הצומת סתום במכוניות חונות, והאנשים עומדים בשולי הכביש ובתעלה וסביב המכוניות החבוטות. רוח קלה עדיין עוברת בצמרות האקליפטוסים והריחות עדיין גדושים בקיציית יבשושית-לחה עוקצנית והאדמה עדיין מוארת בצהוב של סוף-צהריים, הזרימה נמשכת. הכל כשהיה. ובך היה שינוי כלשהו. הכוכב ניפרק פתאום מעליך. היה קל יותר לנשום, פשוט יותר, ברור יותר. יושב על שפת הגשרון ומוצא פתאום שלושה לא-ידועה, והאור נח עליך ואתה מוצא בו מנוחה נלמדת, והרוח נוגעת כך מלאת ניחוחות חיים, והחמסין מתחיל להישבר סביבך.

מחטי אורנים חומים מכסים את שולי הכורכר של השביל ואת תלוליות האדמה החתוכות שבצירו המואר, ואת ההשתפעות הקלה המוליכה עד לגזעי העצים, ביניהם מתוחה גדר-תיל כהה מחלודה. כל השטח מוצף באור צהוב-סמיך של אחר-צהריים. העשבים מוצתים כזהב ומעליהם ריחופי חרקים איטיים ושקטים. האדמה עצמה מואדמת וחרیפת גוונים, פועמת בחיים נסתרים. דשנה ובשרית וקוראת לכף-היד לגעת במירקמים הכבדים הטמונים בה, מקיפה את השביל החיוור העובר בה במדרגות קטנות של דמיות דחוסה ומסועפת עורקים. לחה מתנועת מים נסתרים. רוח מתעוררת בין ענפי העצים, מניעה עיגול-יצל מחוררים על השביל. מרככת את מעבר האור. עוברת מתחת לחוטה-תיל היחיד שנותר באחת מפרצות הגדר, נוהר שלא לפגוע ביד החבושה במהודק ומונחת ברצועה לרוחב החזה. על קיר הבית, מעבר לחלקת הדשא, מכסה שורה של עצי שזיף עמוסי פירות, ומעבר לפינה נפתחת חצר מוצלת בתאנות מסוידות-גזע. בין העצים תלוי ערסל. ליד הדלת המרושתת עומדים שולחן ושני ספסלים מעץ בלתי-מעובד. כשראתה אותי, מתוך צל המטבח, יצאה בעיניים דואגות. כפות רגליים יחפות ומיכנסיים קצרים ושיער מתפרש על כתפיה. לא יכולתי שלא לחייך, מרגיש פתאום ריגשה חמה, כמעט שכוחה.

"מה קרה?"

"לא משהו רציני, תאונה. אין מה להתרגש".

"מה לא משהו רציני? השתגעתי? והתחבשות האלה הן לקישוט?"

"תוך כמה ימים הכול יעבור. את יכולה להזמין פצוע לשבת ולנוח רגע. לא?", מתישב על הספסל, לוקח תאנה מן הקערה המונחת באמצע השולחן, מתכוונן בפניה רגע ארוך, "מה שלומך?"

"יכולת לטלפן לעיתים יותר קרובות".

"כן. התגעגעתי".

"באמת?" אוספת את שערה בתנועה חטופה ומתישבת לצידי, קרובה, מעבירה אצבעות על כף ידי, וניחוח נקי עולה ממנה, לטפני ומבטיח, "העיניינים מסתדרים, במוקדם או במאוחר".

"כן".

"רוצה משהו קר לשותת?"

"כן", נכנסת למטבח, גבה צר ורגליה חלקות. שבה עם קנקן זכוכית שקוביות קרח צפות בו.

"אתה בטוח שזה לא משהו רציני?"

"לא צריך כל כך לדאוג. באמת. עכשיו אני בסדר".

"אתה יודע, השתנית בזמן האחרון".

"כן. פעמיים".

"מה?' קמטי תמהון סביב שפתייה, הרוח מהפכת בשערה.

"לא חשוב. בואי שבי לידי. אל תעמדי מרחוק".

"אתה לא ממהר למחנה?"

"כבר לא".

"אתה תמיד ממהר, מתרוצץ. בלי מנוחה".

"עכשיו יש לי זמן". ריח של דשא רווה מים נישא ברוח וצמרות העצים מתחילות לנוע ברעשים מוכרים. זימזום של דבורים בלתי-נראות משתלב בריח של פרחים בלתי-נראים, קולות ציפורים רחוקות, נסיעות האור בין הדברים המוכרים. משמעות מתבררת פתאום, מנוחה נמצאת לרגעים, לימים על ימים, לאורך הקיץ ועם חילופי העונות. "שום דבר לא בוער, אפשר לנשום".

גוני האור מתחלפים. הרוח גוברת. קרירה ומלאת ניחוחות. הצל משוטט ומעמיק ומוצא מרפא לשברים הקטנים הנסתרים בין הדברים. האדמה פועמת. הכול חי ומלא תנועה ושינויים. משהו השתנה כך, קצה תקווה, תחילת געגועים. משהו השתנה בכל הדברים.

יולי 1977, 1982

---

* פרק מקובץ סיפורים, העתיד לראות אור בהוצאת 'עכשיו'.